

Kungl. Vetenskapsakademien har till uppgift att främja vetenskaperna och stärka deras inflytande i samhället.
The Royal Swedish Academy of Sciences has as its aim to promote the sciences and strengthen their influence in society.

Stockholm 18 juni 2019

Dnr: KVA/2019/62/76

Göran K. Hansson/hs
Ständig sekreterare
Telefon: 08 - 673 95 00
E-post: helene.sundstrom@kva.se

Utbildningsdepartementet
Universitets- och högskoleenheten

Yttrande om betänkandet En långsiktig, samordnad och dialogbaserad styrning av högskolan (SOU 2019:6, Dnr. U2019/00304/UH)

Kungl. Vetenskapsakademien önskar lämna följande yttrande beträffande betänkandet En långsiktig, samordnad och dialogbaserad styrning av högskolan av Styr- och resursutredningen (SOU 2019:6).

1. Sammanfattande ställningstaganden

Vetenskapsakademien (KVA) instämmer i de övergripande målsättningar som uttalas i utredningen. Men de medel som anges för att nå dessa mål är dåligt underbyggda och de riskerar att minska svensk forsknings konkurrenskraft och möjligheten att möta samhällets behov av kompetensförsörjning.

- KVA stödjer förslagen om förändringar i högskolelagen som innebär att (1) lärosäten och staten ska främja och värna individuell akademisk frihet, (2) lärosätenas och den enskilda lärarens frihet i utbildningens utformning, och (3) lärares och forskares möjlighet att delta i beslut.
- KVA ser positivt på att utredningen vill uppmuntra samarbeten mellan lärosäten för att åstadkomma en arbetsdelning kring utbildningsutbudet.
- KVA avvisar förslaget om dialogbaserad styrning.
- KVA avvisar förslaget om att basanslagen ska utgöra minst hälften av de totala forskningsintäkterna vid universitet och högskolor.
- KVA vill särskilt peka på att Vetenskapsrådet fyller en utomordentligt viktig funktion för kvaliteten på svensk forskning.
- KVA avvisar förslaget om ett samlat anslag för utbildning och forskning.
- KVA avvisar förslaget att förändringar i lärosätenas utbildningsvolym bör leda till motsvarande förändring i deras tilldelning för forskning.
- KVA avvisar förslaget om en förändring i högskolelagen som innebär att det normalt ska ingå både utbildning och forskning i lärares arbetsuppgifter

2. Övergripande synpunkter

Det är lätt att instämma i de målsättningar som uttalas i utredningen gällande ändamålsenlig styrning av universitet och högskolor: (i) att främja akademisk frihet, kvalitet och ansvarstagande, (ii) att främja ett rollsäkert samhällsansvar samt (iii) att främja strategisk handlingsförmåga. Men de medel som anges för att nå dessa mål är dåligt underbyggda och de

riskerar att få helt motsatt effekt. Tillsammans pekar de olika förslagen i en riktning som vi menar hotar att minska svensk forsknings konkurrenskraft och möjligheten att möta samhällets behov av kompetensförsörjning. Sammantaget är det förslag som innebär ökad styrning och byråkratisering av högskolan.

Det gäller särskilt förslaget om så kallad dialogbaserad styrning. Såsom det presenteras kan det närmast betraktas som ett hot mot den akademiska friheten. Förslaget öppnar upp för politisk detaljstyrning på ett sätt som kan få oförutsägbara konsekvenser, t.ex. i samband med nya politiska majoriteter. Styrning genom dialog är en icke transparent styrform och är rent principiellt tveksamt då den ena parten (regeringen) utser företrädaren för den andra (rektor). En annan risk med detta slags dialoger är att fokus flyttas från kärnuppgifterna till för stunden aktuella debattämnen som lärosätena ofta inte äger lösningen på. Detta riskerar att på sikt försvaga lärosätenas bidrag till samhället.

Förslaget om en omfördelning av medel till förmån för direktanslag till lärosätena på bekostnad av konkurrensutsatta medel från forskningsråden är oroande. Idag svarar Vetenskapsrådet för en viktig del av de offentliga medlen och låter forskare konkurrera på lika villkor. Det är ett välfungerande system som staten ska vara rädd om.

Överlag saknar vi ett helhetsperspektiv i utredningen. Vi hade önskat ett större fokus på hur kvaliteten i svensk forskning kan stärkas, en bredare ansats som även inkluderat forskningsfinansierare och andra aktörer (myndigheter, kommuner och landsting, näringsliv samt privata organisationer), och en betoning på forskningens villkor.

Ett övergripande problem med utredningens ansats och förslag är att den söker stöpa alla lärosäten i samma slev – de föreslås styras inom ett och samma ramverk. KVA menar tvärtom att det svenska systemet för högre utbildning och forskning kan utvecklas genom bejakandet av en tydligare rollfördelning mellan lärosätena. Ansvaret för spetsforskning respektive storskalig kompetensförsörjning kan och bör ligga på olika aktörer i det utspridda svenska högskolelandskapet. Forskning och utbildning över hela landet kan nås genom utredningens eget förslag om ökad samverkan mellan lärosätena.

Vetenskapsakademien uppfattar att ett incitament för utredningens intentioner att på en rad sätt knyta samman forskning och utbildning har varit att stärka forskningskomponenten knuten till professionsutbildningarna. Detta är en lovvärd målsättning, men det är inte nödvändigtvis ett kvalitetsdrivande inslag i all utbildning att varje individuell lärare bedriver egen forskning. Behovet av kvalificerade och erfarna lärare vid professionsutbildningarna inom vård, skola, konstnärlig verksamhet och andra områden är väldigt stort. Akademien anser att kompetensutveckling, ämnesfördjupning och yrkesförankring också är angelägna insatser för att möta samhällets behov inom dessa områden. En lagreglering om rätt till forskningstid för alla lärare inom högskolan ter sig därför inte ändamålsenlig.

Regeringens styrning av lärosäten bör vara tillitsbaserad, liksom den bör vara det inom lärosätena. Den ökande administrativa belastningen på verksamheten måste stävjas. Lärosätenas fokus ska ligga på bästa möjliga forskning och utbildning i en effektiv och ansvarstagande organisation.

3. Kommentarer på utredningens förslag

Principer för en ändamålsenlig styrning (kapitel 4)

Utredningen menar att akademiska meritokratiska normer för en ändamålsenlig styrning inte alltid är tillräckliga. Att det finns strukturer som utgjort hinder för jämställdhet är uppenbart men av det följer inte nödvändigtvis att detta beror på meritokratiska normer. Tvärtom finns skäl att tro att tydliga sådana normer spelar en positiv roll för jämställdhet. De medför en objektivitet i bedömningen som motverkar en partiskhet som kan finnas inbyggd i mer informella system.

Utredningen anger tre viktiga mål för styrningen: (i) Att garantera det fria kunskapssökandet och främja hög kvalitet och integritet, (ii) att främja ett aktivt samhällsansvar, och (iii) att ge lärosätena långsiktiga förutsättningar. Vad gäller långsiktighet menar man att denna hämmas av ett stort beroende av tidsbegränsade, externa forskningsbidrag på forskningssidan. Detta avspeglar en kritisk inställning i utredningen gentemot forskningsrådets funktion.

KVA menar tvärtom att forskningsråden, särskilt Vetenskapsrådet, utgör en garant för hög kvalitet av svensk forskning.

En central idé i utredningen är att en generell styrning av svenska lärosäten inte ska vara likriktande. Man menar att *peer review*-system i samband med medelsansökan och meritering bär med sig risker för standardisering som kan hämma förnyelse och profilering. I stället skulle ett tilldelningssystem med ett större inslag av basresurs uppmuntra profilering. Utredningen framför också att konkurrens mellan lärosätena hittills stärkt de likriktande krafterna i systemet och motverkat profilering. Det är oklart på vilka grunder detta hävdas.

KVA menar att extern sakkunnighetsbedömning och konkurrens generellt sett främjar vetenskaplig kvalitet och förnyelse.

Detta måste också vara ett primärt mål för svensk forskningspolitik. Vetenskapsakademiens ledamöters erfarenheter är att svenska universitet ofta har svårt att prioritera och att göra nysatsningar. Det tenderar att finnas starkt konserverande krafter inom universiteten där interna intressegrupper ofta väger tyngre än forskningens kvalitet. Strategiska initiativ och prioriteringar kan vara svåra inom ramen för den kollegiala strukturen.

Utredningen menar att det både behövs en löpande kvalitetssäkring inom lärosätena och en återkommande extern granskning (delvis kollegial men även ur andra intressenters perspektiv). Man uttrycker oro vad gäller användningen av indikatorer, särskilt publicering. Slutsatsen är att det behövs ett mer samlat grepp för utvärdering, där nationell uppföljning främst bör göras via UKÄ och andra myndigheter. Vetenskapsakademien måste här påpeka att det finns en stor risk om man ersätter objektiva kriterier, som publikationer och citering, med mer informella metoder, nämligen att större utrymme ges för godtycke. Detta gynnar inte arbetet med ökad jämställdhet och breddad rekrytering.

Utredningens slutsats är att kortsiktiga ekonomiska incitament för att lösa specifika utmaningar kan leda till likriktning och en anpassning till de utanpåliggande kraven, samtidigt som inre motivation och kvalitetskultur kan komma i skymundan. Det kan finnas argument som talar i den riktningen men *KVA håller inte med om att en resurstilldelning som helt saknar prestationsbaserad styrning är att föredra*. En modell där långsiktiga, tydliga krav på kvalitet i utbildning och forskning ger avtryck i medelstillelningen är kvalitetsdrivande och främjar den kvalitetskultur som efterfrågas.

Förstärkning av vissa normer i högskolelagen

Utredningen innehåller inte några konkreta författningsförslag, vilket försvårar bedömningen. *Men KVA ställer sig ändå positiv till tre av de lagda förslagen till förändringar i högskolelagen:*

- att lärosäten och staten ska främja och värna (individuell) akademisk frihet
- lärosätenas och den enskilda lärarens frihet i utbildningens utformning
- lärares och forskares möjlighet att delta i beslut

Däremot avvisar KVA förslaget om en förändring i högskolelagen som innebär att det normalt ska ingå både utbildning och forskning i lärares arbetsuppgifter

I många fall är det angeläget med forskande lärare och undervisande forskare. Men förutsättningarna ser mycket olika ut för olika forskningsområden och i olika utbildningsmiljöer. Med högskolans breda utbildningslandskap, från helt teoretiska utbildningar till professionsinriktade yrkesutbildningar, är det inte kvalitetsdrivande att söka en mall för upplägget av forskning och utbildning. Som vi berört ovan kan t.ex. kompetensutveckling och orientering om det senaste forskningsläget vara viktigare än egen forskning. I utredningen ges egentligen inte några direkta argument för den generaliserade synen att kopplingen mellan utbildning och forskning ska vara så stark att det motiverar en lagfästelse av lärares dubbla arbetsuppgifter. Det är trots allt så att möjligheten att bedriva forskning i första hand måste vara kvalitetsgrundad snarare än betraktas som en rättighet.

En långsiktig, sammanhållen och dialogbaserad styrning (Kapitel 5)

En utgångspunkt för utredningen är det svenska universitets- och högskolelandskapets bredd. Utredningen konstaterar att dagens styrning i alltför hög grad verkar för en likriktning av lärosäten. Utredaren menar att det finns ett behov av profilering, samarbete och arbetsfördelning och att en mer differentierad styrning ger tydligare roller för olika lärosäten. Det medel som föreslås är en så kallad dialogbaserad styrning.

KVA avvisar förslaget om dialogbaserad styrning.

Dialogstyrningen riskerar att ge ett överutbud av styrning, oklarhet i styrningen och motverka lärosätenas, forskningens och utbildningens autonomi. De dialoger som föreslås kan aldrig bli dialoger mellan jämbördiga parter. Utredningen säger sig vilja undvika detaljstyrning men

dialogformen öppnar för just det. Den skapar manöverutrymme för framtida regeringar att helt ändra målbilder för lärosätena. Det finns en risk att de överenskommelser som ska nås i dialogerna blir ramverk att fyllas med politiska ambitioner.

Svenska departement är små enheter och kommer rimligtvis att så förbli. Med en begränsad kapacitet att ta fram egna analyser och underlag finns risken att styrningen baseras på bristande kunskapsunderlag. En annan risk är att makten läggs på den föreslagna analysenheten (se nedan) – hur ska dess oberoende säkras? För lärosätenas del torde dialogerna kräva ett omfattande och resurskrävande förberedelsearbete. Modellen blir byråkratidrivande.

KVA menar att det är bättre att bygga på de instrument som idag finns för styrning med regleringsbrev, fyraåriga forsknings-, utbildnings- och innovationspropositioner samt myndighetsdialog. Svenska lärosäten är redan idag profilerade och har stora möjligheter till att ytterligare utveckla sina profiler. De undervisningstunga regionala högskolorna har en mycket viktig uppgift vad gäller kompetensförsörjningen i landet, medan de forskningstunga universiteten har som sin kanske viktigaste uppgift att bevara Sveriges position som en ledande forskningsnation.

Tillgång till högre utbildning bör finnas över hela landet men högkvalitativ forskning kan inte på samma sätt spridas ut i ett litet land som Sverige. Det hindrar inte att mindre lärosäten driver avancerad och framgångsrik forskning inom enskilda områden – det finns flera goda exempel på det. Den närmare koppling mellan utbildning och forskning, och de behov av en förstärkning av den högre utbildningens vetenskapliga bas som framhålls i utredningen, kräver ett utvecklat nationellt samarbete mellan forskningstunga universitet och högskolor där utbildningsuppdraget dominerar. Det bör utvecklas större möjligheter för lärare inom högskolan att bedriva forskning vid ett annat lärosäte där lärarens ämnesinriktning kan tillvaratas och utvecklas i starka forskningsmiljöer.

Analysfunktionen

KVA avvisar förslaget om en s.k. analysfunktion.

Utredningen menar att en analysfunktion ska inrättas ”med uppgift att göra samlade och oberoende analyser och uppföljningar som kan ligga till grund för framtida politiska prioriteringar men även utgöra stöd för lärosätenas och andra intressenters arbete”. Denna ska bestå av en expertgrupp på max 10 personer, med bred representation från olika delar av samhället med UKÄ som värmyndighet. Det kommer inte bli lätt att sätta samman en sådan gruppering som uppfyller rimliga krav på vetenskaplig legitimitet och objektivitet. Överlag är den föreslagna strukturen mycket oklar.

KVA finner att en analysfunktion rimligen leder till ökad byråkratisering och administrativt arbete. Det är särskilt oroväckande att utredningen anger att ”Om tillskjutande medel ej kan erhållas kan finansieringen av analysfunktionen komma att göras genom omfördelning inom ramen för de resurser som tilldelas högre utbildning och forskning”.

Utbildning och forskning (Kapitel 6)

Utbildning

Den generella koppling som utredningen föreslår mellan forskning och utbildning är inte ändamålsenlig. Samhällets utbildningsbehov och hur mycket forskning som bör bedrivas, varierar mellan olika ämnesområden. Utredningen andas en övertro på betydelsen av forskningsanknytning i undervisningen och undervärderar därmed de insatser som görs av lärare och lärosäten som fokuserar på utbildning. Systemet bör istället konstrueras så att det underlättar, inte motarbetar, en profilering utifrån regionala och ämnesmässiga behov. Profilering bland svenska lärosäten är ju faktiskt just vad utredningen själv förespråkar.

Vi anser det olyckligt om principer för utbildningsutbudets utformning skrivs in i författningen. De föreslagna formuleringarna om att utbudet ska svara mot studenternas efterfrågan samt arbetslivets och samhällets behov, leder tanken till kortsiktig nytta. Givet att vi alls inte vet vilka kunskaper som krävs framåt i tiden bör eventuella direktiv vara mer framåtblickande, och i stället uppmana till ett större ansvar för kunskap som sådan.

KVA avvisar förslaget att förändringar i lärosätenas utbildningsvolym bör leda till motsvarande förändring i deras tilldelning för forskning.

Sverige behöver både utbildning och forskning av mycket hög kvalitet. Men med begränsade resurser behöver staten främja en profilering där lärosäten kan ta olika roller i utbildnings- och forskningslandskapet. KVA konstaterar att en sådan utveckling motverkas av att medel för forskning och forskarutbildning föreslås kopplas till utbildningsvolymen på grund- och avancerad nivå. Forskning och utbildning har delvis olika mål och tidshorisonter, och forskning av hög vetenskaplig kvalitet drivs inte av utbildningens behov.

Förslaget att forskningsmedel ska fördelas till lärosätena baserat på utbildningsvolymen istället för utifrån kvalitetskriterier är en avgörande principiell förändring. En sådan förändring måste därför föregås av grundliga analyser. Det tycks t.ex. inte finnas några belägg (och inga argument i utredningen) för att en sådan fördelning av forskningsmedel skulle främja hög kvalitet i forskningen. Om syftet är att ge alla lärare på alla utbildningar möjlighet att bedriva forskning så bör man först utreda om de forskningsmedel som hittills överförts till t.ex. professionsutbildningarna har fått de avsedda effekterna. Har utbildningarnas kvalitet ökat i proportion till de forskningsmedel i form av basanslag som tillförts? Är en framtida överföring av mer forskningsmedel den rätta vägen att gå för att erhålla högre kvalitet i t.ex. vård- och lärarutbildningar? Dessa och andra kritiska frågor bör utredas innan man ökar andelen basanslag kopplat till antalet studenter vid landets lärosäten.

KVA ser positivt på att utredningen vill uppmuntra samarbeten mellan lärosäten för att åstadkomma arbetsdelning kring utbildningsutbudet.

Den konkurrens om studenter som vi nu ser är inte alltid sund och det saknas väsentligen incitament till samarbeten. Det är rimligt att UKÄ ges i uppdrag att lämna de förslag som krävs

för att möjliggöra gemensamma examenstillstånd. Det bör också vidare utredas hur man i övrigt kan underlätta för två eller flera lärosäten att bedriva gemensamma utbildningar.

Utredningen menar att lärosätenas arbete med breddad rekrytering också borde omfatta utbildning på forskarnivå. Detta ingår inte i dagens högskolelag. Här ser Vetenskapsakademien en risk att man konstruerar en byråkrati för att lösa ett problem som inte existerar. Inom internationellt konkurrensutsatta forskningsområden ligger fokus alltid på att locka till sig de allra bästa doktoranderna och forskarna. Inom många områden innebär det internationell rekrytering på doktorand- och postdoktorsnivå.

Akademien anser att det är en god idé att ge lärosätena ett ansvar för det livslånga lärandet i form av yrkesverksammas fortbildning och vidareutbildning, och att det åter explicit slås fast i högskolelagen. Givetvis måste det också finnas särskilda resurser kopplade till detta ansvar.

Utredningen vill ge prestationer minskad betydelse i resurstilldelningssystemet för utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Man föreslår att hälften av anslaget utgörs av en fast bas och hälften av en rörlig del. Den rörliga delen ska enbart utgöras av antalet helårsstudenter medan komponenten helårsprestationer tas bort. Detta är i princip en intressant möjlighet som skulle kunna leda till mindre fokus på genomströmning och mer fokus på kvalitet. I kombination med det sammanslagna anslaget ser Akademien dock betydande risker. Systemet ger lärosätena incitament att satsa på billiga utbildningar som lockar ett stort antal studenter. Ett förslag som går i samma riktning är att ta bort den ämnesspecifika prislappen. Detta gör det mindre attraktivt att satsa på dyrare ämnesområden. Däremot delar Vetenskapsakademien utredningens uppfattning att det kan vara rimligt med en särskild styrning av utbildningar riktade mot vissa bristyrken.

Forskning

KVA avvisar förslaget att basanslagen ska utgöra minst hälften av de totala forskningsintäkterna vid universitet och högskolor.

KVA instämmer i utredningens slutsats att både direkta basanslag och externa konkurrensutsatta medel till forskning fyller viktiga roller i forskningsfinansieringen. Vi delar däremot inte utredningens syn att de externa medlen skapar svårlösta problem vid lärosätena. Tvärtom anser vi att det faktum att de externa medlen är konkurrensutsatta och fördelas efter kollegial sakkunniggranskning starkt bidrar till framväxten av högkvalitativ forskning. Härvidlag har utredningen underskattat den kvalitetsdrivande effekten av externfinansierad forskning, vilken tydligt visas i VR-rapporten *Externfinansiering och dess påverkan på forskningssystemet* (Dnr 3.1-2019-05759).

Utredningen ger en målbild av att basanslagen ska utgöra minst hälften av de totala forskningsintäkterna vid universitet och högskolor, ett till synes godtyckligt valt riktmärke. I de totala intäkterna har man då räknat in medel som kommer lärosätena till godo från andra källor än statliga medel, t.ex. genom privata donationer. Redan idag fördelas de medel som staten själv har rådighet över till största delen som direkta statsanslag (18,2 miljarder kr) jämfört med

fördelningen via forskningsråd och myndigheter (10,7 miljarder kr). Utredningens förslag skulle ytterligare förstärka denna skevhet.

KVA är starkt kritiskt till förslaget om att en ökad andel direkta anslag för forskning skulle kunna komma att finansieras genom omfördelning från statliga forskningsfinansiärer.

De statliga forskningsfinansiärerna, och bland dem framför allt Vetenskapsrådet, utgör med sin kvalitetsgranskning ett utmärkt instrument för att främja forskningens kvalitet och möjliggöra förnyelse. Det vore utomordentligt olyckligt för svensk forskning om detta instrument skulle försvagas till förmån för interna utvärderingar inom lärosätena och avtalskonstruktioner med departementen.

KVA vill särskilt peka på att Vetenskapsrådet fyller en utomordentligt viktig funktion för kvaliteten på svensk forskning.

Att omfördela medel från Vetenskapsrådet till basanslag vid lärosätena vore direkt kontraproduktivt för Sverige som kunskapsnationen. Vetenskapsrådet har en unik roll inom svensk forskning genom att merparten av rådets medel fördelas enbart efter kvalitet, till skillnad från de medel som fördelas av andra forskningsfinansierande myndigheter. Skulle regeringen trots allt välja att öka universitetens basanslag erbjuder KVA ett förslag på finansiering av en sådan kostnad: vinsten från de marknadshyror Akademiska Hus tar ut av universitet och högskolor. År 2017 redovisade Akademiska Hus en vinst efter skatt på 6,5 miljarder kr. Som jämförelse kan nämnas att Vetenskapsrådet delade ut 6,4 miljarder kr samma år.

För universitet och lärosäten gäller fortfarande att visa att ökade basanslag verkligen förbättrar t.ex. karriärvägar och lärares förutsättningar att kunna bedriva forskning. I de senaste forskningspropositionerna har avsevärda höjningar av basanslagen gjorts. Våra ledamöters erfarenheter från olika lärosäten är att dessa i första hand har använt nya medel till att anställa ännu fler medarbetare, och inte till att förbättra villkoren för den existerande lärarkåren. Med utgångspunkt i mängden tillgängliga forskningsmedel är vår uppfattning att de svenska universiteten och högskolorna är överdimensionerade. Kvaliteten på svensk forskning skulle gynnas av att universiteten höll igen på expansionen, istället fullt ut finansierade sina lärares löner, och gav alla yngre forskare och professorer adekvata resurser att bedriva forskning.

Basanslagens "realvärde" (andel av medlen som går direkt till forskning) har minskat under senare år. Bidragande orsaker till detta har dels varit ökade lokalkostnader genom Akademiska Hus vinstdrivande hyressättning, dels ökade kostnader för de centrala administrativa enheter som byggs upp för att uppfylla de krav på information, uppföljning, granskning och kontroll som ställs på lärosätena. Det mest effektiva sättet att öka basanslagens realvärde vore därför att minska dessa utgifter för lokalhyror och administration.

Samverkan och samhällspåverkan (Kapitel 7)

KVA instämmer i utredningens slutsats att dagens formulering i högskolelagen kring samverkan är alltför begränsad och *tillstyrker förslaget att bredda denna formulering så att den också*

inkluderar utbildningens och forskningens direkta och indirekta samhällspåverkan.

Utredningens syn att samverkan bör ses som en integrerad del i utbildning och forskning ställer vi oss också bakom.

Med utgångspunkt i denna inställning är det dock förvånande att utredningen landar i att föreslå riktade medel till särskilda samverkansprojekt. KVA ifrågasätter förslaget att utforma särskilda satsningar på samverkan utifrån en SFO-modell. I den mån satsningar på samverkansprojekt behövs bör dessa snarare kopplas brett till forskning och utbildning, och utlysningar av sådana medel bör hanteras av forskningsråden.

Det viktigaste bidrag högskolesektorn ger till samverkan och innovation i landet är den kompetensförsörjning som utbildning och forskning vid lärosätena står för. Detta bidrag glöms bort till förmån för mer riktad styrning mot samverkan och innovation. Det senare har en inbyggd problematik när det gäller hur man balanserar fri, risktagande forskning mot eventuell relevans för innovation och samhällsnytta. Vilken forskning som leder till genombrott som i sin tur leder till innovationer och samhällsnytta, är sällan lätt förutspå. En styrning av forskning mot samverkan och kortsiktig samhällsnytta riskerar att likrikta forskning och motverka risktagande.

Resurstilldelning (Kapitel 9)

KVA avvisar förslaget om ett samlat anslag för utbildning och forskning

Vetenskapsakademien menar att ett enda samlat anslag till högskolan kan få okontrollerbara konsekvenser. Det skulle t.ex. kunna bli så att vissa miljöer täcker upp underfinansierad utbildning med medel som staten ursprungligen tilldelat för forskning. I andra miljöer kan istället utbildningens kvalitet bli lidande om lärosätet väljer att satsa mer på forskning. Akademien menar att statsmakterna fortsatt bör kunna styra över hur stor andel av statliga medel som används till forskning respektive utbildning. Det finns däremot goda skäl att se över hur proportionen mellan forskning och utbildning ser ut vid olika lärosäten.

Beslut i detta ärende har fattats av ständige sekreteraren efter förberedande arbete av Akademiens kommitté för forskningspolitiska frågor under ledning av ordförande Hans Ellegren, professor i evolutionsbiologi vid Uppsala universitet.

Göran K. Hansson
Ständig sekreterare